

HE 72/2014 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion vientitakuista annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi valtion vientitakuista annettua lakia. Esityksellä mahdollistettaisiin uudenlaisen takuun käyttöönotto. Valtion erityisrahoitusyhtiö Finnvera Oyj voisi myöntää takuita kotimaahan suuntautuville vientiä edistäville investoinneille vieraan pääoman ehtoiseen rahoitukseen. Esityksellä edistettäisiin vientiteollisuuden investointeja ja kilpailukykyä sekä parannettaisiin Suomessa toimivien yritysten mahdollisuuksia kilpailla kotimaassa toteu-

tettaviin vientiä edistäviin investointeihin liittyvistä tilauksista. Vienninrahoitusjärjestelmän kehittämisen tarkoituksena on tukea osaltaan kestäväää talouskasvua, työllisyyttä ja kilpailukykyä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan viimeistään syksyllä 2014.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYS	2
YLEISPERUSTELUT	3
1 NYKYTILA	3
1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö	3
1.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö.....	3
1.3 Nykytilan arviointi.....	5
2 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET	6
3 ESITYKSEN VAIKUTUKSET	8
3.1 Taloudelliset vaikutukset.....	8
3.2 Yritysvaikutukset.....	9
3.3 Organisatoriset vaikutukset	10
4 ASIAN VALMISTELU	10
5 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ	10
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	11
1 LAKIEHDOTUKSEN PERUSTELUT	11
2 TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRÄYKSET.....	12
3 VOIMAANTULO	12
LAKIEHDOTUS.....	13
Laki valtion vientitakuista annetun lain muuttamisesta.....	13
LIITE.....	15
RINNAKKAISTEKSTI	15
Laki valtion vientitakuista annetun lain muuttamisesta.....	15

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila**1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö**

Eri valtioiden vientitakuulaitosten harjoittaman julkisen vienninrahoituksen merkitys osana tarjouskilpailuja ja investointipäätöksiä on kasvanut OECD-maissa. Tällä hetkellä aiheutuu haittaa siitä, että Suomessa toteuttavien investointien tarjouskilpailuissa ulkomainen toimittaja voi tarjota kotimaansa vientitakuulaitoksen vientitakuuta tai muuta vienninrahoitusta, mutta Suomessa toimivalla toimittajalla ei ole tarjota vastaavaa rahoitusta.

Valtion vientitakuista annetun lain (422/2001, jäljempänä vientitakuulaki) mukaan vientitakuutoiminnan tarkoituksena on vahvistaa Suomen taloudellista kehitystä edistämällä vientiä ja yritysten kansainvälistymistä. Vientitakuulain mukaan vientitakuut myönnetään viennistä tai ulkomaille suuntautuvasta investoinnista syntyvän tappiovaran varalle.

Vientitakuulaki ei tällä hetkellä mahdollista vientitakuun myöntämistä tilanteessa, jossa Suomessa toimiva vientiyritys tekee tuotannon investoinnin Suomessa. Tämän mukaisesti valtion erityisrahoitusyhtiö Finnvera Oyj (jäljempänä Finnvera) ei tällä hetkellä voi eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta tarjota takuuta Suomessa toimivan yrityksen kotimaisiin toimituksiin. Tällaisissa tilanteissa Suomessa toimiva yritys on siten ulkomaista toimijaa huonommassa asemassa heikompien rahoitusehtojen vuoksi. Eräissä tapauksissa rahoitusehdot ovat ratkaisseet tilauspäätöksen ulkomaisen toimittajan hyväksi.

Toimialakohtaisena poikkeuksena on telakkateollisuus. Valtion alustakauksista annetun lain (573/1972) mukaan alustakaus voidaan myöntää luotolle, jonka käyttötarkoituksena on aluksen hankkiminen Suomesta tai ulkomailta. Näin alusrahoituksen osalta on pyritty varmistamaan, etteivät Suomessa toimivat telakat ole eriarvoissa asemassa ul-

komaisiin telakoihin nähden. Muiden toimialojen osalta ei erillislakeja ole säädetty.

Ympäristönsuojelu- ja energiainvestointeihin myönnettävistä valtioneuvostokauksista annetun lain (609/1973) nojalla Finnvera voi myöntää ympäristötakauksia vakuudeksi luotoille, joita käytetään ympäristönsuojeluinvestointeihin, uusiutuvaan energiaan liittyviin hankkeisiin tai energiatehokkuutta parantaviin hankkeisiin. Ympäristötakaus on tarkoitettu ensisijaisesti suurille yrityksille koko maassa. Takaus soveltuu muun muassa vesiensuojelu-, ilmansuojelu- ja jätteiden hyödyntämisinvestointeihin sekä uusiutuvan energian hankkeisiin.

Hallitus on päättänyt yritysrahoituksen saatavuuden parantamisesta elokuussa 2013 osana rakennepoliittisia toimenpiteitä koskevaa linjausta. Valtion vuoden 2013 kolmannen lisätalousarvion mukaan kotimaisten toimitusten rahoituksen turvaamiseksi on tarkoitettu arvioida tarve, soveltuvuus sekä mahdollisuudet ottaa käyttöön Finnveran takaukset kotimaisten investointitavarakauppojen edellyttämiin investointeihin ja käyttöpääomaan.

1.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö

Yleistä

Kansainvälisen vertailun osalta on tarkasteltu eräiden keskeisten maiden vientitakuulaitosten tarjoamia vastaavia, kotimaassa toteutettavia investointeja koskevia, takuu- tai rahoitustuotteita. Riippuen kunkin yksittäisen maan omasta julkisen rahoituksen järjestelmästä ja instituutioista, voivat joissakin maissa muut julkiset toimijat tarjota takauksia tai rahoitusta vastaavaan tarkoitukseen.

Ruotsi

Ruotsissa julkisena toimijana yritysten vientiä ja kansainvälistymistä edistää Ex-

portkreditnämnden (EKN). Ruotsissa ei ole tällä hetkellä käytössä vastaavaa kotimaisten investointien takuumallia. Myös Ruotsissa kuitenkin käydään keskustelua kotimaisten investointien tukemisesta vientitakuilla.

Norja

Norjan vientitakuulaitos Garantiinstitutet for eksportkreditt (GIEK) tarjoaa aktiivisesti normaalia ostajaluottotakuuta myös kotimaassa laivasektorille. GIEK antaa takauksen kotimaisen ostajan lainalle, kun se hankkii norjalaisia laivoja tai laivatarvikkeita käytettäväksi ulkomailla tai siten, että tuloja tulee ulkomaisessa valuutassa. GIEK noudattaa OECD-vientiluottosäännöksiä ja perii markkinahintaa. Tuote tarjoaa tasavertaiset kilpailumahdollisuudet kotimaisille toimittajille ulkomaisia kilpailijoita vastaan.

Tanska

Tanskassa vientiluottolaitoksena toimii Eksport Kredit Fonden (EKF). Tanskassa on käytössä takuumalli, joka mahdollistaa investoinnit Tanskassa. Tuote on mukautettu käytönpääomatakaus, ja se noudattaa EU:n valtiointukisäännöksiä eikä sitä ole notifioitu. Takaus myönnetään yrityksen tekemille ja pankin rahoittamille investoinneille. Sama tuote sopii sekä pienten ja keskisuurten yritysten että niitä suurempien yritysten käyttöön. Hinnoittelussa käytetään niin sanottuja safe harbour -hintoja pienille ja keskisuurille yrityksille ja markkinahintoja suuryrityksille.

Saksa

Saksassa valtio ostaa vientitakuupalvelut yksityiseltä Euler-Hermes -nimiseltä yhtiöltä. Vientitakuupalveluiden kokonaisuuteen ei sisälly kotimaisten investointien takaaminen. Julkinen tuki kotimaisille investoinneille kanavoituu muun muassa osavaltioiden tai valtio-omisteisen kehityspankin Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW) rahoituksen kautta.

Italia

Italian vientitakuulaitos SACE tarjoaa kohtuullisen laajan tuotevalikoiman kotimaisille

vientiin suunnatuille investoinneille. Pienille ja keskisuurille yrityksille on suunnattu kansainvälistymistakaus lainalle, joka lisää kansainvälistä kilpailukykyä. Yritys voi esimerkiksi ostaa toisen italialaisen yrityksen tai kehittää uutta tuotantolinjaa tai tuotetta, joilla liiketoimintasuunnitelman mukaan katsotaan olevan merkitystä kyseisen yrityksen kansainvälisen kilpailukyvyyn kehittämisessä ja mahdollisen viennin lisäämisessä. SACE:lla on ollut tuote vuodesta 2007 ja sitä ei ole notifioitu, koska se on valtiointukisääntöjen mukainen. Enimmäiskate on 80 prosenttia, mutta usein käytetään alhaisempaa katetta. Tuote hinnoitellaan SACE:n oman riskimallin avulla ja hinnoittelua verrataan markkinahintaan. Suuryritysten samanlaisiin hankkeisiin, muun muassa yritysfuusioihin ja -kauppoihin sekä tutkimus ja kehityshankkeisiin, voidaan myöntää investointitakuu. Tämän lisäksi on olemassa oma takuuhjelma Italiassa tai ulkomailla toteutettaville infrastruktuuri- ja uusiutuvan energian hankkeille, joiden katsotaan olevan strategisia Italian kannalta.

Kanada

Kanadan vientiluottolaitoksena toimii Export Development Canada (EDC). Kanadalainen yritys voi käyttää EDC:n palveluja, kunhan sen liiketoiminta on vientiä. Jos tällaisella yrityksellä on kanadalaisia toimittajia, voidaan myös näitä palvella sillä perusteella, että niiden myynti hyödyttää viejäyrityksen tuotantoa. EDC:llä on siten kohtuullisen laaja mandaatti tukea myös välillisesti vientiä normaaleilla takuu- ja takaustuotteilla sekä suoralla luotonannolla.

Australia

Australian vientitakuulaitos Export Finance and Insurance Corporation (EFIC) on perustettu tukemaan australialaisen elinkeinoelämän kansainvälistä kasvua. EFIC täyttää markkinapuutteita mandaattinsa mukaisesti riippumatta siitä, onko hanke suoraan vientiin liittyvä vai kotimainen välillisesti vientiä edistävä. Kotimaisia hankkeita voidaan tukea EFIC normaaleilla tuotteilla joko takauksilla tai suoralla luotonannolla.

Euroopan unioni

Euroopan Unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 107 artiklan mukaan jäsenvaltioiden välistä kauppaa vääristävät valtiontuet ovat lähtökohtaisesti kiellettyjä. Komissiolle on tehtävä ilmoitus kaikista valtiontuen tunnusmerkit täyttävistä uusista tukiohjelmista sekä voimassa olevien tukiohjelmien muutoksista. Tukia ei saa laittaa täytäntöön ennen komission hyväksyntää. Markkinaehtoisista järjestelyistä, jotka eivät sisällä valtiontukea ei ole tarpeen ilmoittaa komissiolle. Vientitakuulaki on aikanaan ilmoitettu Euroopan Unionille olemassa olevana tukiohjelmana.

Kotimaahan suuntautuvien investointien rahoitusta takaavan tuotteen täytyy olla EU:n valtiontukisäännösten mukainen, vaikka se annettaisiin vientitakuujärjestelmän alla, sillä kyseessä on edelleen kotimainen takuu. Takuun ehdoissa ei siten voi olla valtiontukisäännösten vastaisia kohtia.

EU:n toiminnasta tehdyn sopimuksen 107-108 artiklojen mukaan valtiontukien sääntely kuuluu komission toimivaltaan. Komissiolla on yksinoikeus Euroopan unionin tuomioistuimen valvonnan alla antaa yksityiskohtaisia sääntöjä koskien tukien hyväksyttävyyttä 107 artiklan 2 ja 3 kohtien nojalla. Jäsenvaltioita kuullaan asiantuntijan roolissa. Keskeisiä sääntöjä käsiteltävän aiheen kannalta ovat komission tiedonanto EY:n perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta valtiontukiin takauksina (komission tiedonanto 2008/C 155/02, jäljempänä takaustiedonanto) ja yhteisön suuntaviivat pelastamis- ja rakennuudistuksesta (komission tiedonanto 2004/C 244/02).

Takauksen enimmäismäärä voi takaustiedonannon mukaan olla 80 prosenttia lainasaamisen tai muun rahoitussitoumuksen enimmäismäärästä. Takauksen on liityttävä tiettyyn rahoitustoimeen, sille on asetettava kiinteä enimmäismäärä ja sen voimassaoloajan on oltava rajoitettu. Takausta ei voida myöntää vaikeuksissa olevalle yritykselle. Takausten ehtojen on perustuttava realistiseen riskien arviointiin.

Takausmaksujen on katettava sekä takauksen myöntämiseen liittyvät tavanomaiset riskit että järjestelmän hallintokulut ja riittävä-

tä pääomasta vuosittain maksettavan korvauksen. Komissio pitää järjestelmän kykyä rahoittaa omat kustannuksensa ja arvioida riskit asianmukaisesti osoituksena siitä, että perittävät takausmaksut ovat markkinaperusteisia. Takauksen aiheuttama riski on arvioitava kaikkien olennaisten tekijöiden perusteella, joita ovat takaustiedonannon mukaan esimerkiksi lainanottajan ominaisuudet, vakuudet ja takauksen kesto. Riskianalyysin pohjalta on määriteltävä riskiluokat, ja takaus on luokiteltava yhteen riskiluokista. Maksun on vastattava riskiluokkaa.

Käytännössä tarkoituksena on, että Finnveran vientitakuuna myöntämä takuusitoumus olisi lähtökohtaisesti enintään 50-70 prosenttia luoton määrästä. Edellytyksenä on siten, että muu rahoittaja jakaa Finnveran kanssa lainaan liittyvää riskiä. Riskin hinnoittelu tapahtuu pari passu kaupallisen rahoittajan kanssa. Luotonantajana oleva pankki hinnoittelee riskin markkinahintaan. Järjestelyyn ei sen vuoksi sisälly valtion tukea, kun ehdot määräytyvät markkinataloussijoittajatestin mukaan.

OECD:n vientiluottosopimus

OECD:n vientiluottosopimus (Arrangement on Officially Supported Export Credits) määrittelee vientitakuiden ja -luottojen ehdot maan rajat ylittävässä vientikaupassa ja rahoituksessa. Keskeisimmät ehdot ovat vientiluottojen enimmäistakaisinmaksuajat, vähimmäiskäteisosuuden määrittäminen, vähimmäiskorot ja -takuumaksut. Takuumaksujen osalta on määriteltävä korkean tulotason OECD-maissa, että takuumaksut eivät saa olla alle markkinahintojen. OECD-vientiluottosopimus on saatettu osaksi EU:n lainsäädäntöä. Vaikka OECD-vientiluottosopimus ei koske kotimaisia hankkeita, on näitä säännöksiä kuitenkin perusteltua noudattaa, sillä niistä saadaan ohjausta takuun hinnoitteluun. Tällöin säilytetään tasavertainen kilpailuasetelma kaikkien toimittajien kesken.

1.3 Nykytilan arviointi

Finnveralta kysytään yhä useammin mahdollisuutta taata vientiteollisuutta palvelevien

yritysten investointeja. Asiassa on taustalla muun muassa pankkien aiempaa rajoituneemmat mahdollisuudet rahoittaa pitkäaikaisia investointeja. Tämä johtuu pääosin pankkien vakavaraisuussäännösten tiukentumisesta, mutta myös epävarmuus rahoitusmarkkinoiden tulevaisuuden kehityksestä vähentää pankkien halukkuutta sitoa tasevarallisuuttaan pitkäaikaisiin hankkeisiin. Valtiollisten vientitakuulaitosten takaaman rahoituksen kysyntä onkin kasvanut viime vuosina huomattavasti.

Muun muassa rajallisesta pankkirahoituksesta johtuen myös investoijat edellyttävät nykyisin entistä useammin toimittajilta tarjoutusta rahoituksesta. Jos Suomessa toimiva yritys ostaa investoinnin edellyttämät koneet ja laitteet ulkomaiselta laitetoimittajalta, laitetoimittajan maan vientitakuulaitos voi myöntää vientitakuun Suomessa toimivalle yritykselle myönnetyn luoton vakuudeksi. Jos Suomessa toimiva yritys sen sijaan ostaa koneet ja laitteet kotimaassa toimivalta laitetoimittajalta, ei vientitakuuta voida myöntää. Tuotannolliset investoinnit voivat olla niin suuria, että pankkien tarjoaman rahoituksen lisäksi takuulaitoksen panos on välttämätön, jotta investointien edellyttämä rahoitus järjestyy tai että rahoituksen hinta ja ehdot ovat investoinnin kannalta kohtuulliset. Tämä on käytännössä ohjannut yrityksiä hankkimaan tuotannollisten investointien edellyttämiä koneita ja laitteita ulkomailta, jolloin kotimaassa toimivat laitetoimittajat menettävät kauppvoja.

Takuun myöntäminen kotimaassa toimivan yrityksen toimitusten rahoittamiseksi saattaisi nämä tasavertaisempaan asemaan suhteessa ulkomaisiin toimittajiin. Takuulla voisi näin ollen korjata rahoituspalvelujen tarjonnassa esiintyviä puutteita. Vientiyritysten investoinnit parantavat viennin kilpailukykyä. Myöntämällä takuu vientiä palvelemaan tuotannolliseen investointiin voitaisiin siten edistää vientiä.

Pienten ja keskisuurten yritysten tekemiä investointeja voidaan tukea Finnveran erilaisilla kotimaan rahoituksen instrumenteilla. Pienille ja keskisuurille yrityksille tarjolla olevat rahoitusvälineet eivät kuitenkaan ole käytettävissä suuryritysten kohdalla. Kun investoija on suuryritys ja hankinnat tehdään

kotimaassa toimivalta yritykseltä, ei julkisesti tuettua rahoitusta ole pääsääntöisesti tarjolla.

Julkisesti tuetun viennin rahoituksen merkitys on kasvanut ja yhä useammin vientiluottoja tai takuita tarjotaan myös Suomeen. Näissä tapauksissa kotimaassa toimivat investointitavaroiden toimittajat ovat vaarassa jäädä ulkomaisia kilpailijoitaan huonompaan asemaan tarjouskilpailuissa. Eräät maat niin EU:ssa kuin EU:n ulkopuolella ovat ottaneet käyttöön kotimaisia vientiin suuntautuvia investointeja tukevan rahoitusinstrumentin ja useassa Suomen kilpailijamaassa tällaista uudistusta valmistellaan.

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksellä on tavoitteena edistää nimenomaisesti vientiteollisuutta palvelevia ja kilpailukykyä parantavia investointeja, investointeja suomalaisen teknologiaan sekä synnyttää uutta vientikapasiteettia ja uudistaa olemassa olevaa. Vientiteollisuuden tekemät investoinnit parantavat suomalaisen elinkeinoelämän kansainvälistä kilpailukykyä ja tuottavat vientituloja Suomeen. Tuotantokoneiston uusiminen ja ylläpitäminen Suomessa mahdollistaa kansainvälisesti kilpailukykyisen infrastruktuurin säilymisen ja kehittymisen myös tulevaisuudessa.

Lisäksi tavoitteena on parantaa Suomessa toimivien yritysten kilpailukykyä kotimaassa toteutettaviin investointeihin liittyvissä tarjouskilpailuissa. Investointien rahoittamiseen osallistuminen vahvistaisi laitevalmistajien tilauskantaa ja edistäisi työllisyyttä tuotantolaitoksilla Suomessa.

Uuden takuumahdollisuuden tarve liittyy Suomessa toteutettaviin investointeihin, joissa Suomessa toimiva yritys on ulkomaiseen kilpailijaansa verrattuna huonommassa asemassa, koska kotimaisiin toimituksiin ei voida myöntää Finnveran vientitakuuta. Samaan aikaan ulkomaisen toimittajan maan vientitakuulaitos voi myöntää vientitakuuta Suomessa toteutettavaan investointiin ulkomaisen toimittajan hyväksi. Tämä johtaa siihen, että tuotannollisten investointien edellyttämät koneita ja laitteita hankitaan ulkomailta ja kotimaassa toimivat yritykset menettävät

kauppoja. Alustavan arvion mukaan uudelle tuotteelle olisi kysyntää.

Esityksen mukaan olisi myös mahdollista, että toimittajana olisi ulkomailla toimiva yritys. Tällainen asetelma voisi kuitenkin joissain tilanteissa vaikuttaa lain 7 §:n 1 momentin 4 kohdan perusteella huomioon otettaviin hankkeeseen liittyviin elinkeinopoliittisiin näkökohtiin, kuten investoinnin kotimaaisuusasteeseen. Ulkomainen yritys lähtökohtaisesti liittäisi tarjoukseensa oman maansa vientitakuulaitoksen tarjoaman vientitakuun tai muun rahoituksen, joten edellä kuvattua tilannetta ei voitane pitää yleisenä.

Esityksellä täydennettäisiin markkinapuutteita rahoituksen tarjonnassa. Tuotannolliset investoinnit voivat olla niin suuria, että pankkien tarjoaman rahoituksen lisäksi valtion takuulaitoksen panos on välttämätöntä hankkeen toteuttamiseksi. Takuussa olisi kysymys Suomeen tehtävästä investoinnista, joka palvelee ja edistää vientiä, mutta ei suuntaudu voimassa olevan lain edellyttämällä tavalla ulkomaille.

Laissa valtion erityisrahoitusyhtiön luotto-, takaus- ja pääomasijoitustoiminnasta (445/1998, jäljempänä toimintalaki) säädetään Finnveran sellaisesta luotto-, takaus- ja muusta rahoitustoiminnasta, jonka tavoitteena on erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten perustaminen, kehittäminen ja laajentaminen sekä niiden toimintaedellytysten parantaminen. Toimintalain tavoitteena on, että Finnvera suuntaa luotto- ja takaustoimintaansa pääasiallisesti pienille ja keskisuurille yrityksille. Suurille yrityksille luottoja ja takauksia voidaan antaa vain erityisistä syistä. Erityisenä syynä pidetään esimerkiksi yrityksen toimintaa tukialueella. Tässä esityksessä tarkoitetuissa kotimaisiin vientiä edistäviin investointeihin myönnettävissä takuissa on kyse nimenomaisesti suuryritysten hankkeista.

Suomalaisten suuryritysten tekemissä vientiä edistävissä kotimaisissa investoinneissa on usein kyse kansainvälisestä tarjouskilpailusta, jossa suomalaisen toimittajan kilpailija pystyy tarjoamaan OECD-ehdoista rahoitusta. Näin ollen ehdotetuilla takauksilla tulisi pyrkiä vastaamaan (matching) ulkomaisen toimittajan tarjoamaan rahoitukseen. Vientitakuulain 1 §:n mukaan vientitakuutoiminnan

tarkoituksena on vahvistaa Suomen taloudellista kehitystä edistämällä vientiä ja yritysten kansainvälistymistä. Koska ehdotetulla takuumallilla edistetään vientiä, tulisi takuun myöntäminen mahdollistaa vientitakuulain muutoksella.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vientitakuulakia siten, että Finnvera voisi myöntää kaupalliselta riskiltä turvaavia vientitakuuta sellaisille kotimaassa toteutettaville investoinneille, jotka edistäisivät vientiä. Muutos laajentaisi tältä osin vientitakuulain soveltamisalaa. Kyseeseen voisivat tulla esimerkiksi välittömästi vientiteollisuutta edistävät tehdashankkeet tai muut vastaavat tuotantokapasiteettia tai jalostusastetta nostavat investoinnit. Lisäksi kyseeseen voisivat tulla myös välillisesti vientiä sekä vientiyritysten toimintaedellytyksiä ja kilpailukykyä edistävät hankkeet esimerkiksi logistiikkaan tai muuhun infrastruktuuriin liittyen.

Koska suuryritysten hankkeet on yleensä toteutettu riskinjaolla kaupallisten rahoittajien kanssa, on takuiden hinnoittelu ensisijaisesti pohjautunut kaupallisten toimijoiden hinnoitteluun. Viennin rahoituksella on käytössä myös riskiluokitukseen ja EU:n niin sanottuihin safe harbour -hintoihin pohjautuva takuumaksulaskuri, mutta tämän merkitys on jäänyt vähäiseksi markkinahintojen toimiessa ensisijaisena referenssinä. Hinnoittelun lähtökohtana on ollut kaupallisen rahoituksen kokonaiskustannus luotonantajalle. Markkinaehtoisuuden on katsottu täyttyvän, jos Finnveran takaaman luotto-osuuden kokonaiskustannus on samaa luokkaa kuin kaupallisen rahoituksen ja myös muut rahoitusehdot ovat vastaavia.

Ehdotettuun takuuseen sovellettaisiin vientitakuuta koskevia OECD:n vientiluottosopimuksen määräyksiä ja valtiontukia koskevaa sääntelyä. Finnvera hinnoittelisi myönnettävät takuut markkinahintaan eikä toimintaan sisältyisi valtiontukea. Takuu liittyy pankin kaupallisiin ehdoin myöntämään luottoon. Siten taattu luotto olisi markkinoilla yleisesti käytettävien ehtojen mukainen. Tämän mukaisesti lakimuutosta ei notifioitaisi EU:n komissiolle valtiontukiohjelmana.

Vientitakuutoiminnassa syntyy toisinaan tilanteita, joissa Finnvera joutuu huomioimaan ulkomaisen vientitakuulaitoksen samaan

hankkeeseen tarjoamat takuehdot, jotka voivat poiketa Finnveran ehdoista riskinoton tai hinnoittelun osalta. Tällöin Finnvera harkitsee tapauskohtaisesti tarpeen muuttaa ehdot vastaamaan kilpailevaa takuutarjousta. Ehtojen muuttaminen kokonaan tai osittain vastaaviksi voidaan katsoa tarpeelliseksi viejän kilpailukyyn turvaamiseksi.

Vaikka OECD:n vientiluottosopimus sääntele vientitakuiden hinnoittelua, jättää sopimus kuitenkin toimintavapautta luotonantajan riskikelpoisuuden määrittämiselle sekä korkean tulotason maiden hankkeissa markkinahinnan tulkinnalle, mikä voi mahdollistaa erilaiset ehdot takuulaitosten välille.

Niin sanotuissa matching -tapauksissa, joissa ulkomailta tarjotaan kotimaiseen investointiin vientiluottorahoitusta, voi syntyä tilanne, jossa takuumaksu on käytännössä alhaisempi kuin markkinahinta. Tämä johtuu OECD:n vientiluottosopimuksen sallimista käytännöistä, joissa markkinahinnan määrittelyä voidaan tulkita monella eri tapaa. Tällöin hinnoittelussa voidaan soveltaa muun muassa pitkänajan markkinahintapohjaisia käytäntöjä. Valtiontukisäännösten ja OECD:n vientiluottosäännösten lähtökohdat voivat tältä osin olla erilaiset. Riskinoton suhteen OECD:n vientiluottosopimuksen mukainen takuukate voi yleisimmän olla 95 prosenttia luotonmäärästä, joten EU:n valtiontukisäännösten mukainen 80 prosentin enimmäisosuus rajaisi joka tapauksessa Finnveran mahdollisuuksia tarjota kotimaahan hankkeisiin vastaavia ehtoja tältä osin.

Finnvera voi käyttää matching-mahdollisuutta ja asettaa oman takuumaksunsa vastamaan ulkomaisen vientiluoton takuumaksua tasavertaisen kilpailuasetelman säilyttämiseksi kotimaisille toimituksille. Jos tällaisessa poikkeuksellisessa yksittäistilanteessa katsottaisiin mahdollisesti muodostuvan valtiontukea, tulisi tällöin huolellisesti arvioida olisiko takuun myöntäminen mahdollista ja edellyttäisikö se notifiointia.

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Taloudelliset vaikutukset

Suomen pääomatavaroiden vienti on syksyllä 2008 puhjennut globaalin rahoitus-

markkinakriisin jälkeen kehittynyt hyvin epäsuotuisasti. Viennin kokonaismäärä on edelleen alempi kuin vuonna 2008 toteutunut vienti. Myös Suomen viennin hintarakenne on ollut laskeva. Tästä on ollut seurauksena, että vuoden 2012 alussa sekä kauppatase että vaihtotase ovat muodostuneet alijäämäisiksi. Kehitys on erittäin huolestuttava, kun otetaan huomioon, että Suomen bruttokansantuotteesta noin 40 prosenttia muodostuu viennistä. Hallitusohjelmassa onkin hallituskauden yhdeksi tärkeimmäksi tavoitteeksi nostettu viennin lisääminen ja kotimaisen jalostusarvon kasvattaminen, jotta Suomen talous saadaan uudelleen kasvu-uralle.

Tullihallituksen tilastojen mukaan Suomen tavaraviennin arvo on laskenut vuodesta 2011 lähtien. Viennin kehitys on eri arvioiden mukaan kääntymässä kasvuun ja vuonna 2014 viennin odotetaan kasvavan noin 2–3,5 prosenttia. Muutoksesta ei kuitenkaan vielä ole vahvoja merkkejä. Yksityiset kiinteät investoinnit ovat vähentyneet vuoden 2012 puolivälistä lähtien ja vuoden 2013 jälkimmäisellä vuosipuoliskolla investointien lasku on ollut Tilastokeskuksen tilastojen mukaan erityisen voimakasta.

Esityksellä pyritään kehittämään vientiyri-tysten tuotantokapasiteettia ja –teknologiaa sekä myös nostamaan jalostusastetta. Esityksellä edistettäisiin viennin myönteistä kehitystä ja vientitulojen muodostusta pitkällä aikavälillä.

Kauppaneuvotteluissa rahoitusehtojen merkitys on kasvanut ja toimittajan tarjoukseen liittyvä rahoitustarjouksella on usein keskeinen merkitys osana kauppaneuvottelua. Esityksellä parannettaisiin suomalaisten yritysten mahdollisuuksia kilpailla kotimaassa toteutettaviin vientiä edistäviin investointeihin liittyvistä tilauksista.

Vientitakuulain soveltamisalan laajentamisesta kotimaahan suuntautuviin vientiä edistäviin investointeihin ennakoidaan muodostuvan positiivisia valtiontaloudellisia vaikutuksia, jotka syntyvät yritysvaikutusten kautta. Vaikutuksia muodostuisi vientiyri-tysten toimintaedellytysten ja kilpailukyyn kehittämisen kautta sekä siitä, että isoissa kotimaissa investoinneissa suomalaisilla toimittajilla olisi aiempaa paremmat mahdolli-

suudet kilpailla tilauksista. Näin yritysvaikutukset ulottuvat Suomen kansantalouteen.

Uudesta takuumahdollisuudesta ei arvioida aiheutuvan välittömiä menovaikutuksia valtiontalouteen. Valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetun lain (443/1998) 4 §:n mukaan Finnveran on pyrittävä siihen, että sen toiminnan menot voidaan pitkällä aikavälillä kattaa yhtiön toiminnasta saatavilla tuloilla. Lisäksi maailman kauppajärjestön (WTO) määräykset edellyttävät, että vientitakuutoiminta on pitkällä aikavälillä itsekannattavaa. Finnveran vienninrahoitustoiminta on vuosina 1999—2013 tuottanut positiivista tulosta ja ollut viime vuosina voitollista keskimäärin 40—50 miljoonaa euroa vuodessa. Vientitakuutoiminnan tappiot ovat viime vuosina olleet pienet. Vuosina 2009—2013 Finnvera on maksanut korvauksia yhteensä noin 33,6 miljoonaa euroa. Toiminnan taloudellinen kokonaistulos on kuitenkin ollut ylijäämäinen tähän asti jokaisena Finnveran toimintavuotena (1999—2013) ja kumulatiivisesti myös aina vientitakuujärjestelmän perustamisesta lähtien (1963—2013.)

Vientitakuiden korvaukset maksetaan ensisijaisesti Finnveran kyseisen vuoden takuumaksutuloista ja toissijaisesti aiempien vuosien toiminnassa kertyneestä vienti- ja erityistakaustoiminnan ylijäämästä, joka vuosilta 1999—2013 on noin 436 miljoonaa euroa. Jos tämä ei riittäisi, katettaisiin alijäämä valtion talousarvion ulkopuolisesta valtiontakuurahastosta, jonka varat olivat vuoden 2013 lopussa noin 750 miljoonaa euroa. Mikäli mainitut varat eivät riittäisi, olisi tämän jälkeen korvauslähteenä valtion talousarvio. Vientitakuutoiminnan lähtökohtana on itsekannattavuus ja jos siinä myös jatkossa onnistutaan, ei valtiolle koituisi kustannuksia.

Voimassa olevan vientitakuulain 10 §:n mukaisesti Finnveran vientitakuiden kokonaisvastuu saa olla enintään 12,5 miljardia euroa. Vientitakuiden kirjanpidollinen ja vientitakuulain 10 §:n mukaan laskettu vastuu oli maaliskuun 2014 lopussa 10,2 miljardia euroa. Tarjousten määrästä on otettu lain mukaan huomioon puolet. Kokonaisvastuu, jossa tarjousvastuu on huomioitu täysimääräisenä, oli maaliskuun 2014 lopussa 11,6 miljardia euroa.

Aiemmassa hallituksen esityksessä laeiksi julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä korontasauksesta annetun lain, valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetun lain 8 a §:n sekä valtion vientitakuusta annetun lain 10 §:n muuttamisesta (HE 58/2014 vp) esitetään vientitakuulain 10 §:n 1 momenttia muutettavaksi siten, että vientitakuiden ja suojautumisjärjestelyjen sallittu yhteenlaskettu vastuu korotettaisiin 12,5 miljardista eurosta 17 miljardiin euroon. Kyseisen esityksen mukaisessa korotuksessa on jo otettu huomioon lain soveltamisalan laajentaminen kotimaahan suuntautuviin vientiä edistäviin investointeihin eikä valtuutta ole siten tässä yhteydessä tarvetta korottaa.

3.2 Yritysvaikutukset

Esityksellä pyritään parantamaan vientiteollisuuden yritysten edellytyksiä toteuttaa kansainvälistä kilpailukykyään parantavia investointeja. Välillisesti edistettäisiin suomalaisen teollisuuden ja elinkeinorakenteen uudistumista. Mahdollisuus Finnveran toimesta taata kotimaisia vientiä edistäviä investointeja osaltaan edistäisi vientiyritysten investointipäätöksiä.

Lisäksi esityksellä pyritään saattamaan kotimaassa toimivat yritykset tasavertaisempaan asemaan ulkomaisten kilpailijoidensa kanssa Suomessa toteuttavissa vientiteollisuuden investointihankkeissa. Vientiyrityksen ostaessa investointiinsa liittyviä koneita ja laitteita ulkomailta, voi toimittajan kotimaan vientitakuulaitos tarjota vientitakuun Suomessa toimivalle yritykselle myönnetyn luoton vakuudeksi. Ostettaessa koneet ja laitteet kotimaasta, ei tällä hetkellä voida myöntää vientitakuuta, jolloin Suomessa toimiva yritys ei voi tarjota kauppaneuvotteluissa vastaavia rahoitusjärjestelyjä kuin ulkomainen kilpailija. Koska rahoitusjärjestelyt ovat nykyisin merkittävässä roolissa osana kauppaneuvotteluja, on tärkeää tältä osin parantaa Suomessa toimivien yritysten asemaa.

Vientiteollisuuden investointien toteuttamisen kautta kotimaassa toimivat yritykset voivat saada referenssejä tarjoamilleen uusille teknologioille. Investoinnin vientiä edistävä vaikutus voi siten ulottua myös toimittajaan,

sillä tällaiset referenssit voivat olla tärkeitä uusien vientimahdollisuuksien avaamiseksi.

Yksittäisiin isoihin investointeihin liittyvien tilausten saaminen Suomeen voisi merkitä toimittajayrityksessä sekä alihankintaverkostossa satoja tai jopa tuhansia henkilötyövuosia. Suorien työllisyysvaikutusten lisäksi investointien merkitys ulottuu laajemmalle verotuloina sekä kunnallisten ja yksityisten palveluiden ja kulutuskysynnän kasvuna yritysten toimintapaikkakunnilla ja lähialueilla. Tarkempia tuotannonarvon ja työllisyysvaikutusten arvioita lakimuutosten vaikutuksista on kuitenkin vaikea tehdä.

3.3 Organisaattoriset vaikutukset

Vientitakuulain soveltamisalan laajentamisella ei arvioida olevan mainittavia vaikutuksia Finnveran tai työ- ja elinkeinoministeriön toimintaan. Finnvera vastaa toimintansa organisoinnista ja resursoinnista tarkoituksenmukaiseksi katsomallaan tavalla.

4 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä yhteistyössä Finnveran kanssa. Esityksestä on pyydetty lausunnot valtiovarainministeriöltä, Finnveralta, Elinkeinoelämän Keskusliitto ry:ltä, Finanssialan Keskusliitto ry:ltä, SAK:lta ja Suomen Yrittäjät ry:ltä. Lisäksi asiassa lausunnon antoi Teknologiateollisuus ry.

Annetuissa lausunnoissa on puollettu esitystä. Finnvera ja Teknologiateollisuus ry ovat pitäneet esitystä kiireellisenä.

Valtiovarainministeriö on todennut launnonsa, että asiassa on kyse merkittävästä vientitakuulain soveltamisalan laajentamisesta. Valtiovarainministeriö katsoo, että esitys

kohdistuu olemassa oleviin toimijoihin ja voit siten myös ylläpitää nykyistä elinkeinorakennetta ja hidastaa sen uudistumista. Ilman vientitakuulain soveltamisalan laajentamista kotimaisten toimijoiden voimavarat voisivat kilpailun pakottamana suuntautua uuteen, entistä kannattavampaan, toimintaan. Valtiovarainministeriö siten katsoo, ettei ole selvää mitkä ovat esityksen vaikutukset valtionalouteen.

Esityksen perustelujen mukaan uudesta tauumahdollisuudesta ei arvioida aiheutuvan välittömiä menovaikutuksia valtionalouteen. Valtiovarainministeriö toteaa, ettei arvioita tulisi perustella vienninrahoitusjärjestelmän historiallisella kehityksellä, joka ei ole tae tulevasta. Lisäksi valtiovarainministeriö on kiinnittänyt huomiota siihen, että Tilastokeskuksen rahoitusmarkkinatilaston mukaan valtion takauskanta on kasvanut merkittävästi viimeisten vuosien aikana. Valtion takauskanta oli vuonna 2002 alle 10 miljardia euroa ja vuonna 2013 se ylitti jo 30 miljardia euroa.

5 Riippuvuus muista esityksistä

Aiemmassa hallituksen esityksessä laeiksi julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä korontasauksesta annetun lain, valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetun lain 8 a §:n sekä valtion vientitakuista annetun lain 10 §:n muuttamisesta esitetään vientitakuulain 10 §:n 1 momenttia muutettavaksi siten, että vientitakuiden ja suojautumisjärjestelyjen sallittu yhteenlaskettu vastuu korotettaisiin 12,5 miljardista eurosta 17 miljardiin euroon.

Kyseisen esityksen mukaisessa korotuksessa on jo otettu huomioon lain soveltamisalan laajentaminen kotimaisiin vientiä edistäviin investointeihin eikä valtuutta ole siten tässä yhteydessä tarvetta korottaa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotuksen perustelut

2 § Soveltamisala Pykälän 2 momenttia esitetään muutettavan siten, että vientitakuu myönnetään viennistä, ulkomaille suuntautuvista investoinneista tai sellaisista kotimaahan suuntautuvista investoinneista, joiden tarkoituksena on edistää vientiä, syntyvän tappionvaaran varalle. Esityksellä siten laajennettaisiin lain soveltamisalaa kattaman vientiä edistävät kotimaiset investoinnit.

Soveltamisessa olisi otettava huomioon lain 1 §, jonka mukaisesti vientitakuutoiminnan tarkoituksena on vahvistaa Suomen taloudellista kehitystä edistämällä vientiä ja yritysten kansainvälistymistä.

Soveltamisalan laajennuksen myötä vientitakuu voisi tulla kyseeseen esimerkiksi välittömästi vientiteollisuutta edistävissä tehdashankkeissa tai muissa vastaavissa tuotantokapasiteettia tai jalostusastetta nostavissa investoinneissa. Lisäksi kyseeseen voisivat tulla myös välillisesti vientiä sekä vientiyritysten toimintaedellytyksiä ja kilpailukykyä edistävät hankkeet esimerkiksi logistiikkaan tai muuhun infrastruktuuriin liittyen.

3 § Määritelmät Pykälän 3 kohdan mukainen vientitakuun määritelmä muutettaisiin lain soveltamisalan laajentamisen johdosta kattamaan myös sellaista kotimaahan suuntautuvaa investointia, jonka tarkoituksena on edistää vientiä, koskevat sopimukset tai sitoumukset. Määrittelyllä kiinnitettäisiin uusi rahoitusväline vientitakuuta koskeviin ehtoihin.

Vientitakuu voidaan tehdä ensi- tai jälleenvakuutuksena, omavelkaisena takauksena, täytetakauksena tai muuna vastuusitoumuksena. Vientiä edistävään kotimaiseen investointiin liittyvä vientitakuu voisi tulla käytettäväksi vastaavissa tilanteissa ja vastaavin rahoitusvälinein, kuin viennin ja ulkomaille suuntautuvien investointien kohdalla. Kyseeseen voisivat tulla siten valmistuksenaikaiset takuut, toimitusvakuudet ja toimituksen jälkeisen rahoituksen takuut. Kuten muutkin vientitakuut, vientiä edistäviin kotimaisiin investointeihin liittyvät takuut pyrittäisiin yleensä antamaan nimenomaan takuina, jol-

loin ne eivät olisi takauksesta ja vierasvelkapanntauksesta annetun lain (361/1999) alaisia takauksia. Kuitenkin myös takaus voisi tulla kysymykseen.

5 a § Kotimaahan suuntautuvassa investoinnissa katettavat riskit Lakiin esitetään lisättäväksi uusi 5 a §, jossa säädettäisiin ehdotettavassa 3 §:n 3 kohdan c alakohdassa tarkoitettua kotimaahan suuntautuvassa investoinnissa katettavasta riskistä. Vientitakuu voitaisiin erityisestä syystä myöntää korvaamaan vientiä edistävästä kotimaisesta investoinnista vieraan pääoman ehtoisen rahoituksen tai takauksen vuoksi syntyvä tappio, joka johtuu siitä, että sellainen sopimusosapuoli, sitoumuksen antaja tai edunsaaja, joka ei ole takuunottaja, rikkoo tai jättää noudattamatta sopimuksen tai sitoumuksen ehtoja tai tulee maksukyvyttömäksi.

Uuden säännöksen nojalla Finnvera voisi myöntää kaupalliselta riskiltä turvaavia vientitakuuta sellaisille kotimaassa toteutettaville investoinneille, jotka edistäisivät vientiä. Kaupallinen riski tarkoittaisi tappioita, jotka syntyvät jos sellainen sopimusosapuoli, joka ei ole takuunottaja, rikkoo tai jättää noudattamatta sopimuksen tai sitoumuksen ehtoja taikka tulee maksukyvyttömäksi. Kotimaassa tapahtuva riskinotto kohdistuu lähtökohtaisesti maaluokkaan 0.

Säännöksen edellyttämän erityisen syyn olemassa oloa arvioitaessa olisi lain 1 §:n mukaisesti kiinnitettävä huomiota investoinnin merkitykseen viennin ja yritysten kansainvälistymisen edistämiseksi. Lain 7 §:ssä säädetään vientitakuuta myönnettäessä huomioon otettavista seikoista, jotka koskisivat myös uudessa 5 a §:ssä tarkoitettua takuuta. Tämän mukaisesti tulisi kiinnittää huomiota muun muassa taattavaan hankkeeseen liittyviin elinkeinopoliittisiin näkökohtiin sekä rahoitusmarkkinoilla esiintyvien puutteiden korjaamiseen.

Erityinen syy liittyisi myös tilanteisiin, joissa ulkomaisen yrityksen maan vientitakuulaitos olisi tarjoamassa takuita tai rahoitusta esityksessä tarkoitettavaan Suomessa toteutettavaan investointiin. Ehdotettavalla takuulla voitaisiin vastata (matching) ulko-

maisen toimittajan tarjoamaan rahoitukseen ottaen kuitenkin huomioon valtiontukisäännösten asettamat edellytykset.

Takauksen myöntämisellä ei olisi erityisiä toimialakohtaisia rajoituksia. Kyseeseen tulisivat erityisesti taloudelliselta kooltaan suuret tai muuten viennin kannalta merkittävät investoinnit. Tällaisia investointeja toteutetaan esimerkiksi metsä- ja kaivosteollisuudessa, joiden kansainvälistä kilpailukykyä teknologia- ja laitehankinnat sekä muut investoinnit parantavat.

Kyseeseen voisivat tulla myös erilaiset vientiteollisuutta laajemmin edistävät infrastruktuurihankkeet, joilla välillisesti parannetaan vientiteollisuuden kilpailukykyä ja toimintaedellytyksiä. Tällaisia hankkeita ovat esimerkiksi satamiin tai nesteytetyn maakaasun (LNG) terminaaleihin liittyvät investoinnit. Takuuta ei käytettäisi julkisen sektorin toteuttamiin investointeihin.

Pykälän nojalla myönnettävät takuut sisältyisivät lain 10 §:ssä säädettyyn vientitakuiden ja suojautumisjärjestelyjen yhteenlaskettuun enimmäismäärään. Aiemmassa hallituksen esityksessä laeiksi julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä korontasauksesta annetun lain, valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetun lain 8 a §:n sekä valtion vientitakuista annetun lain 10 §:n muuttamisesta esitetään vientitakuulain 10 §:n 1 momenttia muutettavaksi siten, että vientitakuiden ja suojautumisjärjestelyjen sallittu yhteenlaskettu vastuu korotettaisiin 12,5 miljardista eurosta 17 miljardiin euroon. Kyseisessä korotusesityksessä on jo otettu huomioon lain soveltamisalan laajentaminen vientiä edistäviin kotimaisiin investointeihin eikä valtuutta ole siten tässä yhteydessä tarvetta korottaa.

13 § Tarkemmat säännökset Pykälää esitetään muutettavan siten, että esitettävän 3 kohdan mukaisesti valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkemmat säännökset esitettävässä uudessa 5 a §:ssä tarkoitetun kaupallisen riskin kattamisen edellytyksistä kotimaahan suuntautuvan investoinnin osalta.

Mikäli se osoittautuisi tarpeelliseksi, voitaisiin valtioneuvoston asetuksella tarvittaessa säätää tarkemmin siitä, millaisiin vientiä edistäviin kotimaisiin investointeihin vientitakuulain mukainen takuu voitaisiin antaa. Koska tarkempia säännöksiä ei olisi kuitenkaan välttämättä tarvetta antaa, muutettaisiin momentin johtolause nykyisestä ehdottomasta kirjoitusasustaan muotoon, joka jättäisi tarkempien säännösten antamisen valtioneuvoston harkintaan.

Säädösteknisen selkeyden vuoksi koko pykälä esitetään muutettavaksi, jolloin kohtien numerointi muuttuisi. Esitettävään säännökseen ei sisältyisi voimassa olevaa 2 momenttia vastaava vanhan lainsäädäntökäytännön mukaista asetuksenantovaltuutta. Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen tulkintakäytännön mukaisesti nykyisen 2 momentin mukaista valtuutta on tulkittava suppeasti, eikä sitä käytännössä voida käyttää asetuksentasoisten säännösten antamiseen.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkoituksena on, että valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä kaupallisen riskin kattamisen edellytyksistä kotimaisen vientiä edistävän investoinnin osalta.

3 Voimaantulo

On ennakoitavissa, että esitettävälle vientitakuulain uudessa 5 a §:ssä tarkoitetulle takuulle on tarvetta ja on arvioitu, että sitä tul-taisiin käyttämään hyvinkin nopeasti. Siksi laki ehdotetaan tulemaan voimaan viimeistään syksyllä 2014.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

*Lakiehdotus***Laki****valtion vientitakuista annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion vientitakuista annetun lain (422/2001) 2 §:n 2 momentti, 3 §:n 3 kohta ja 13 §, sellaisena kuin niistä on 13 § osaksi laissa 793/2012, sekä
lisätään lakiin uusi 5 a § seuraavasti:

2 §

Soveltamisala

Vientitakuu myönnetään viennistä, ulkomaille suuntautuvista investoinneista tai sellaisista kotimaahan suuntautuvista investoinneista, joiden tarkoituksena on edistää vientiä, syntyvän tappionvaaran varalle.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

3) vientitakuulla sellaista valtion vastuulla olevaa sopimusta tai sitoumusta, joka tehdään ensi- tai jälleenvakuutuksena, omavelkaisen takauksena, täytetakauksena taikka muuna vastuusitoumuksena ja joka koskee:

- a) vientiä;
- b) ulkomaille suuntautuvaa investointia; tai
- c) kotimaahan suuntautuvaa investointia, jonka tarkoituksena on edistää vientiä.

5 a §

Kotimaahan suuntautuvassa investoinnissa katettavat riskit

Vientitakuu voidaan erityisistä syistä myöntää korvaamaan 3 §:n 3 kohdan c alakohdassa tarkoitettua kotimaahan suuntautuvasta investoinnista vieraan pääoman ehdoisen rahoituksen tai takauksen vuoksi syntyvä tappio, joka johtuu siitä, että sellainen sopimusosapuoli, sitoumuksen antaja tai edunsaaja, joka ei ole takuunottaja, rikkoo tai jättää noudattamatta sopimuksen tai sitoumuksen ehtoja taikka tulee maksukyvyttömäksi.

13 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä vientitakuutoiminnassa noudatettavista periaatteista, jotka koskevat:

1) 1 §:ssä tarkoitetun Suomen taloudellisen kehityksen edistämisen määrittelyä (suomalaisen intressin olemassa olo);

2) 5 §:n 2 momentissa tarkoitetun kaupallisen riskin kattamisen edellytyksiä ulkomaille suuntautuvan investoinnin osalta;

3) 5 a §:ssä tarkoitetun kaupallisen riskin kattamisen edellytyksiä kotimaahan suuntautuvan investoinnin osalta;

4) vientitakuuhankkeiden ympäristövaikutusten ja muiden vaikutusten arviointia;

5) 6 §:n 2 momentissa tarkoitetun työ- ja elinkeinoministeriön päätöksen edellytyksiä ja menettelytapoja;

6) vientitakuista perittäviä maksuja;

7) muita kuin 1—6 vientitakuutuotteisiin, riskeihin ja hinnoitteluun liittyviä yleisiä suuntaviivoja.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

Helsingissä 28 päivänä toukokuuta 2014

Pääministeri

JYRKI KATAINEN

Elinkeinoministeri *Jan Vapaavuori*

*Liite
Rinnakkaisteksti*

Laki

valtion vientitakuista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion vientitakuista annetun lain (422/2001) 2 §:n 2 momentti, 3 §:n 3 kohta ja 13 §, sellaisena kuin niistä on 13 § osaksi laissa 793/2012, sekä
lisätään lakiin uusi 5 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Soveltamisala

Soveltamisala

Vientitakuut myönnetään viennistä tai ulkomaille suuntautuvista investoinneista syntyvän tappionvaaran varalle.

Vientitakuu myönnetään viennistä, ulkomaille suuntautuvista investoinneista *tai sellaisista kotimaahan suuntautuvista investoinneista, joiden tarkoituksena on edistää vientiä*, syntyvän tappionvaaran varalle.

3 §

3 §

Määritelmät

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

Tässä laissa tarkoitetaan:

3) *vientitakuulla* valtion vastuulla olevaa *vientiä tai ulkomaille suuntautuvaa investointia koskevaa* sopimusta tai sitoumusta, joka voidaan tehdä ensi- tai jälleenvakuutuksena, omavelkaisena takauksena, täytetakauksena tai muuna vastuusitoumuksena.

3) *vientitakuulla sellaista* valtion vastuulla olevaa sopimusta tai sitoumusta, joka *tehdään* ensi- tai jälleenvakuutuksena, omavelkaisena takauksena, täytetakauksena taikka muuna vastuusitoumuksena *ja joka koskee:*

- a) vientiä;*
- b) ulkomaille suuntautuvaa investointia; tai*
- c) kotimaahan suuntautuvaa investointia, jonka tarkoituksena on edistää vientiä.*

5 a §

Kotimaahan suuntautuvassa investoinnissa katettavat riskit

Vientitakuu voidaan erityisistä syistä myöntää korvaamaan 3 §:n 3 kohdan c alakohdassa tarkoitettua kotimaahan suuntautuvasta investoinnista vieraan pääoman ehdoisen rahoituksen tai takauksen vuoksi syntyvä tappio, joka johtuu siitä, että sellainen sopimusosapuoli, sitoumuksen antaja tai edunsaaja, joka ei ole takuunottaja, rikkoo tai jättää noudattamatta sopimuksen tai sitoumuksen ehtoja taikka tulee maksukyvyttömäksi.

13 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset vientitakuutoiminnassa noudatettavista periaatteista, jotka koskevat:

1) 1 §:ssä tarkoitettua Suomen taloudellisen kehityksen edistämisen määrittelyä (suomalaisen intressin olemassaolo);

2) 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua kaupallisen riskin kattamisen edellytyksiä ulkomaille suuntautuvan investoinnin osalta;

3) vientitakuuhankkeiden ympäristövaikutusten ja muiden vaikutusten arviointia;

3 a) 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua työ- ja elinkeinoministeriön päätöksen edellytyksiä ja menettelytapoja

4) vientitakuista perittäviä maksuja ja

5) muita vientitakuutuotteisiin, riskeihin ja hinnoitteluun liittyviä yleisiä suuntaviivoja.

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

13 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä vientitakuutoiminnassa noudatettavista periaatteista, jotka koskevat:

1) 1 §:ssä tarkoitettua Suomen taloudellisen kehityksen edistämisen määrittelyä (suomalaisen intressin olemassa olo);

2) 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua kaupallisen riskin kattamisen edellytyksiä ulkomaille suuntautuvan investoinnin osalta;

3) 5 a §:ssä tarkoitettua kaupallisen riskin kattamisen edellytyksiä kotimaahan suuntautuvan investoinnin osalta;

4) vientitakuuhankkeiden ympäristövaikutusten ja muiden vaikutusten arviointia;

5) 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua työ- ja elinkeinoministeriön päätöksen edellytyksiä ja menettelytapoja;

6) vientitakuista perittäviä maksuja;

7) muita kuin 1–6 kohdassa tarkoitettuja vientitakuutuotteisiin, riskeihin ja hinnoitteluun liittyviä yleisiä suuntaviivoja.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 201 .